

В І Д Г У К

офіційного опонента на дисертаційну роботу Смирновського Сергія Борисовича «Диференціація техніко-тактичної підготовки фехтувальників на шпагах з урахуванням способів управління зброєю», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорт зі спеціальності: 24.00.01 – Олімпійський і професійний спорт

Актуальність теми дисертації.

Наявність високої конкуренції серед провідних спортсменів світу призводить до пошуку новітніх шляхів підвищення ефективності змагальної діяльності. В той же час, серед засобів, що спроможні вплинути на можливості зростання конкурентоспроможності спортсменів є певні обмеження. Насамперед, це пов'язано із досить високим рівнем підготовленості елітних спортсменів, які мають високий міжнародний рейтинг та активною антидопінговою політикою Міжнародного Олімпійського комітету.

Одним з важливих напрямів сучасної теорії і методики олімпійського спорту є оптимізація тренувального процесу за рахунок удосконалення техніко-тактичної підготовки. Цей напрямок є найактуальнішим для фехтування, як провідного виду олімпійської програми.

Як показує досвід, ефективність змагальної діяльності у фехтуванні забезпечується в тому числі і способом управління зброєю. Так, характер атакуючих дій та індивідуальний стиль ведення поєдинку в багатьох випадках забезпечується саме особливістю управління зброєю спортсменом.

В той же час, для фехтування практично не опрацьовано шляхів щодо удосконалення техніко-тактичної підготовки у зв'язку із обранням того чи іншого варіанту управління зброєю. Відсутні також рекомендації, які стосуються визначення оптимальних підходів щодо техніко-тактичної підготовки у фехтування.

Існують лише емпіричні дані про індивідуальний відбір способу управління зброєю у фехтуванні, але науково обгрунтовані підходи відсутні.

Виходячи з вищезгаданого, виникає питання необхідності дослідження зв'язку техніко-тактичної підготовки фехтувальників із способом управління зброєю.

Таким чином, дисертаційна робота Смирновського С.Б. «Диференціація техніко-тактичної підготовки фехтувальників на шпагах з урахуванням способів управління зброєю» є актуальною.

Актуальність роботи також визначає той факт, що вона виконувалась в межах теми 2.9 «Індивідуалізація тренувального процесу кваліфікованих сдиноборців» Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 рр., а також теми «Теоретико-методичні основи управління тренувальним процесом та змагальною діяльністю в олімпійському, професійному та адаптивному спорті (№ державної реєстрації 0116U003167)» плану науково-дослідної роботи ЛДУФК на 2016-2020 рр.

Ступінь обгрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій з їх критичною оцінкою порівняно з відомими рішеннями.

Дисертація складається зі вступу, аналітичного розділу, методичного розділу, двох розділів результатів досліджень, розділу обговорення результатів досліджень, висновків, списку літератури, додатків.

Аналітичний огляд розкриває сучасний стан уявлень про індивідуалізацію та техніко-тактичну підготовку у фехтуванні.

Огляд літератури повністю відповідає суті дисертації, викладений логічно і розкриває питання пов'язані із проблемами техніко-тактичної підготовки у фехтуванні та особливостями диференціації та індивідуалізації підготовки спортсменів.

Для обґрунтування отриманих результатів автором застосовувалися роботи з теорії і методики спортивного тренування (В.М. Платонов, 2013; Ж.Л. Козіна, 2008; Л.П. Матвєєв, 2001; Ю.А. Бріскін, 2013), побудови та контролю тренувального процесу у фехтуванні (В. Бусол, 2013; І. Рошін, 2007), сучасним технологіям у практиці підготовки спортсменів високої кваліфікації (В.О. Дрюков, 2008; О. Мороз, 2010), системі техніко-тактичної підготовки у фехтуванні (Ю.О. Павленко, 2002; Г.О. Лопатенко, 2012; О.М. Шевчук, 2010; О.В. Шаламова, 2012).

Методичний розділ присвячено висвітленню використаних у роботі методик дослідження. Для вирішення поставлених завдань використано адекватні методи дослідження. Автор використовував педагогічне спостереження, анкетування тренерів з фехтування, дослідження психофізіологічних характеристик (проста зорово-моторна реакція, реакція розрізнення, реакція вибору, стресостійкість, реакція на рухомий об'єкт), фізіологічні методи дослідження (вимірювання силової витривалості) та оцінку технічної підготовленості фехтувальників на шпагах.

Автором проведено комплексне дослідження психофізіологічних особливостей техніко-тактичної підготовленості фехтувальників на шпагах із різним типом управління зброєю.

Встановлено в'язок між особливістю управління зброєю та характером техніко-тактичної підготовленості у фехтувальників.

Запропоновано спеціальні вправи для вдосконалення техніко-тактичної підготовки для фехтувальників, які використовують зброю із різними видами зброї.

Цінним результатом дисертації є виявлені психофізіологічні характеристики фехтувальників на шпагах, що пов'язані із способом управління зброєю. Автор виявив, що для фехтувальників які використовують зброю з гладким руків'ям характерні кращі значення показників простої

зорово-моторної реакції, реакції вибору та реакції розрізнення. Цей результат вказує на зв'язок між перевагою виду руків'я зброї та нейродинамічними характеристиками фехтувальників. Можна зробити припущення, що наявність кращих показників сприйняття та переробки інформації у фехтувальників приводить до переваги до гладкого руків'я зброї, що є більш складним. В той же час, знижені нейродинамічні здібності у фехтувальників призводить до пошуку більш зручного руків'я зброї – ортопедичної. Фактично, автор виявив дві психофізіологічні стратегії формування техніко-тактичної підготовленості. Перша характеризується наявністю високої швидкості сприйняття та переробки зорової інформації, що обумовлює використання більш складного типу управління зброї. Друга стратегія характеризується зниженими швидкісними характеристиками сприйняття та переробки зорової інформації. Ця обставина призводить до використання більш зручного типу управління зброї.

Таким чином, задачі, які поставлені у дисертації виконані у повному обсязі.

Достовірність і новизна отриманих результатів. Загалом, результати досліджень, отримані автором ретельно обгрунтовані і доведена їх достовірність. Висновки дисертаційної роботи в цілому відображають отримані результати і відповідають меті та завданням дослідження.

Автор провів комплексне дослідження вивчення техніко тактичної підготовки кваліфікованих фехтувальників з урахуванням способу управління зброєю на етапі попередньої базової підготовки. В результаті проведених досліджень запропоновано шляхи підбору засобів, спроможних поліпшити техніко-тактичну підготовку фехтувальників.

Практичне значення результатів досліджень. На основі проведеного дослідження та отриманих даних можна створювати відповідні програми для оптимізації тренувального процесу кваліфікованих із урахуванням індивідуально-типологічних властивостей фехтувальників.

Результати дисертаційної роботи впроваджено у навчально-тренувальний процес підготовки фехтувальників на шпагах у Львівській академії фехтування, Львівській дитячо-юнацькій спортивній школі №2 та федерації фехтування Словенії.

Повнота викладення матеріалу дисертації в опублікованих працях і авторефераті. За матеріалами дисертації опубліковано 7 наукових праць, з них 6 статей у фахових виданнях України, 1 – у виданнях що належать до міжнародної наукометричної бази Scopus, та патент на корисну модель.

Рекомендації щодо використання результатів дисертації.

Матеріали досліджень можуть бути включені у практику підготовки спортсменів та у лекційні курси вузів України, які готують спеціалістів галузі олімпійського та професійного спорту та фізичного виховання.

Результати дисертаційної роботи доцільно використовувати у навчальних закладах Міністерства освіти і науки України, Міністерства молоді та спорту України, Академії педагогічних наук України, у спортивно-освітніх закладах.

Недоліки дисертації та автореферату щодо їх змісту й оформлення.

Оцінюючи в цілому дисертаційну роботу Смирновського С.Б. «Диференціація техніко-тактичної підготовки фехтувальників на шпагах з

урахуванням способів управління зброєю» позитивно, слід зупинитися на ряді положень, що потребують додаткових коментарів.

1. Автор застосовує поняття «рукоятка зброї», яке відсутнє в українській мові, на нашу думку доцільно застосовувати поняття «руків'я зброї» яке є традиційно українським.

2. Для визначення основних питань, пов'язаних із відношенням тренерів до індивідуалізації техніко-тактичної підготовки у фехтуванні на шпагах. Фактично, представлена анкета фактично відображає експертну оцінку. Не відомо, чи перевіряв автор розроблену анкету на інформативність, валідність та надійність?

3. Виявлені більші значення часу зорово-моторної реакції (як простої, так і складної, а також із перешкодою) у фехтувальників із ортопедичним руків'ям, порівняно із фехтувальниками із гладким руків'ям шпаги автор пов'язує лише із особливістю типу управління зброї. На нашу думку цей результат свідчить про наявність наслідкових здібностей, що відображається у абсолютних значеннях психофізіологічних показників та відображається у стилях переваги до відповідного руків'я шпаги.

4. Дослідження зв'язку між показниками техніко-тактичних дій кваліфікованих фехтувальників на шпагах автор виявив що прості атаки та уколи на зустріч частіше використовуються спортсменами, які застосовують гладке руків'я для управління зброєю. В той же час спортсменам, які використовують ортопедичне руків'я для управління зброєю як правило проявляють атаки з діями на зброю. Нажаль автор не пов'язав отриманий результат із теорією функціональних систем (за П.К. Анохіним). Фактично виявляються дві різні функціональні системи, відповідальні за управління зброєю у кваліфікованих фехтувальників.

5. Автор помилково вказує, що показники простої зорово-моторної реакції, реакції вибору та реакції розрізнення у фехтувальників на шпагах, які використовують зброю з гладким руків'ям є достовірно вищими ніж у фехтувальників на шпагах, які використовують зброю з ортопедичним руків'ям. Однак, мова йде не про швидкість реакції, а час, тому вектор показників часу реакції є зворотним щодо швидкості реакції. Мова може йти про та нижчий час та вищу швидкість реакції у фехтувальників на шпагах, які використовують зброю з гладким руків'ям.

6. У висновках узагальнено основні результати роботи, але, нажаль автор не представив практичні рекомендації, що випливають з висновків і можуть бути застосовані для удосконалення техніко тактичної підготовленості фехтувальників.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційна робота Смирновського С.Б. «Диференціація техніко-тактичної підготовки фехтувальників на шпагах з урахуванням способів управління зброєю», за своїми теоретичним і практичним рівнем відповідає вимогам п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затверджених Постановами Кабінету Міністрів України №567 від 24.07.2013 року та №656 від 19.08.2015 року, які пред'являються до кандидатських дисертацій, оскільки вона присвячена актуальному напрямку сучасного олімпійського спорту – індивідуалізації системи техніко-тактичної підготовки кваліфікованих фехтувальників.

Наукові положення та висновки, сформульовані в дисертації, базуються на достатній кількості експериментальних досліджень, мають науково обґрунтований характер, логічно пов'язаний з отриманими результатами. Автореферат відображає зміст дисертації.

Висновок. Дисертаційна робота Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційна робота Смирновського С.Б. «Диференціація техніко-тактичної підготовки фехтувальників на шпагах з урахуванням способів управління зброєю» є завершеним науковим дослідженням, що має як теоретичне, так і практичне значення, отримані нові науково обґрунтовані результати, відповідає вимогам до кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує присвоєння наукового ступеня кандидата наук за фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01– олімпійський і професійний спорт.

Завідувач кафедри біомеханіки та спортивної метрології
Національного університету
фізичного виховання і спорту України,
доктор біологічних наук,
професор

Г.В. Коробейніков

Проректор з науково-педагогічної роботи
Національного університету
фізичного виховання і спорту України,
доктор наук з фізичного виховання і спорту,
професор

О.В. Борисова

Підпис Г.В. Коробейнікова та О.В. Борисової засвідчую
Нач. ВК

А.О. Степаненко